

Göteborgs Handels 18 12 38
94 T. 8/12 38

Mussolini före fascismen

MEGARO: *Mussolini in the making*. Allen and Unwin, London 1938.

Av professor HERBERT TINGSTEN

Några månader före världskrigets utbrott försvarade Mussolini infödomstol sin våldsagitation i anknytning till de stora strejkrörelserna i nord-Italien (»röda veckan»). Hävdandet av den politiska friheten var grundtanken i hans passionerade anförande. »Ett Italien, i vilket trettiosex millioner medborgare skulle tänka på samma sätt, som om deras hjärnor voro stöpta i samma form», vore ett »ledsnadens och idiotiens kungadöme..... Enhällighet och enhetlighet betyda förstening och död.» Ännu 1920, såsom ledare av det nyligen bildade fascistiska partiet, ställde Mussolini i sin tidning *Il popolo d'Italia* frihetsprincipen i centrum av sitt politiska program och betecknade den ryska diktaturen som ett förverkligande av reaktionära, »preussiska» ideal. Några år senare överflödade premiärministern Mussolinis tal av föraktfulla angrepp mot frihet och individualism och efter ännu en tid hade diktatorn Mussolini lyckats förvandla Italien — åtminstone vad de yttre manifestationerna angår — till det »idiotins kungadöme», för vilket han 1914 uttalat sin avsky.

Det totala uppgivandet av alla tidigare grundsåtsatser är överhuvud kännetecknande för Italiens ledare. På varje punkt förkunnar han i dag motsatsen till de idéer, som han före världskriget så lidelsefullt företrädde. Här föreligger icke den relativt vanliga process som av en radikal gör en konservativ, eller tvärtom. Mussolini ger aldrig intrycket av en man som successivt arbetar sig fram från en åskådning till en annan. Obesvärat och naturligt har han övergått från den ena ytterligheten till den andra. Ingenstädes finnes en antydning om en inre konflikt, i hans skrifter söker man förgäves efter ett försök till förklaring eller motivering.

Detta förhållande är förut väl känt, men det har aldrig tidigare dokumenterats tillnärmelsevis så ingående som i Gaudens Megaros arbete *Mussolini in the making*. Detta omfattar en framställning av Mussolinis liv och framför allt hans verksamhet som talare och journalist, till dess han i november 1912 tämligen oväntat utsågs till huvudredaktör för *Avanti* och därmed blev en av de ledande männen inom det italienska socialistpartiet. Megaro som är amerikansk vetenskapsman har under åratals sökt i italienska och andra europeiska arkiv för att finna material rörande Mussolinis tidigare utveckling. Av särskild betydelse är att han lyckats uppspara och genomgå flertalet av Mussolinis tidningsartiklar under detta skede, artiklar som naturligtvis icke ingå i diktatorns på olika språk utgivna samlingar. Resultatet har blivit en bok som med sin i huvudsak objektivt refererande karaktär utgör det främsta hittills givna bidraget till Mussolinis biografi. Det bör betonas att det för några år sedan utkomna, som Mussolinis självbiografi presenterade arbetet icke är skrivet av Mussolini utan av den amerikanske ambassadören Child, denna skrift är för övrigt av ringa intresse.

Mussolinis far var socialist av den i Italien vanliga, halvt revolutionära typen, och sonens uppfattning synes väsentligen ha bestämts härav. Under korta tider tjänstgjorde Mussolini som skollärare, i regel försörjde han sig som journalist eller betald agitator. I Schweiz verkade han omkring två års tid i sistnämnda egenskap. De studier för den ryktbare sociologen Pareto som han enligt vissa biografier skulle ha bedrivit i Lausanne, kunna, påvisar Megaro, ha omfattat högst ett par månader. Det finnes ingen anledning anta, att Mussolini någonsin sammanträffat med Pareto men säkerligen lärde han tidigt känna huvuddragen i dennes antiliberala, antirationalistiska och cyniskt pessimistiska åskådning. Under större delen av år 1909 redigerade Mussolini en liten tidning i det öster-

rikiska Trentino; härifrån blev han utvisad, icke såsom det påstås på grund av nationell irredentistisk verksamhet, utan på grund av sin våldsamt antiklerikala och revolutionärt socialistiska propaganda. Åren 1910—1912 var Mussolini redaktör för den i Forlì utgivna veckotidningen *Klasskampen* och uppträdde vid de socialistiska kongresserna såsom talesman för den radikala falangen.

Främst riktade sig Mussolinis agitation under dessa år mot den nationella staten och mot kyrkan. Den gällde icke blott militarismen, utan fosterlandskänslan, icke blott klerikalismen utan religionen. För att slå ned kyrkan och religionen är det, skriver han i juni 1912, nödvändigt att utrota varje spår av gudstro, och för att krossa militarismen är det nödvändigt att nedsätta fosterlandets idé. »Låt oss visa att fosterlandet inte existerar, liksom att Gud inte existerar, att den ena liksom den andra föreställningen äro två stora fiktioner, två kolossala konventionella lögnar.» Liksom Gustave Hervé talade han om fanan som »smutsig trasa» och betecknade armén som en skola för brottslingar, avsedd att försvara bourgeoisie mot arbetarklassen; kyrkans och religionens uppgift vore att fördumma proletariatet och hämma dess naturligt revolutionära känslor. Det borgerliga samhället måste omstörtas genom en revolution och för att förbereda denna vore våldsamma arbetskonflikter av värde; »det italienska proletariatet behöver ett blodbad», skrev Mussolini på sommaren 1914. Den reformistiska socialismen smådades.

Trots att Megaros bok nästan på varje sida innehåller uttalanden av Mussolini som stå i den skarpaste motsättning till hans senaste doktriner förstår man efter att ha genomläst boken bättre än förut Mussolinis utveckling. Icke blott enligt den kända formeln att

ytterligheterna beröra varandra. Det väsentliga är att tal och artiklar från tidigare och senare år bära samma prägel av intellektuell ytlighet. Som socialist rörde sig Mussolini med en vulgär-marxistisk jargong, som påminner om ungsocialismen i Sverige för trettio år sedan. Ingenting tyder på att han läst Marx eller att han någonsin gjort ett försök till ingående politisk eller social analys. Som fascismens ledare framlägger Mussolini vulgärkonservativa tankegångar som verka uppsnappade vid läsning av en eller annan broschyr. Det ligger nära till hands att bakom Mussolinis skiftande åskådningar se dels en av teoretiska reflexioner ohämmad maktvilja, dels ett slags individual-anarkism som genom tro på det egna jagets expansionsrätt idealiserar denna maktvilja. Betecknande är att Mussolini med entusiasm talar om Max Stirners egendomliga arbete »Der Einzige und sein Eigentum», individualanarkismens bibel, och att han i kritiska situationer hyllat individualism och anarkism som en tröstrik religion.

Mussolini har ofta sagts vara påverkad av Georges Sorel, den franska syndikalismens teoretiker, som genom sin kritik av demokratien och sitt förhållande av heroism och våld påverkat skilda åskådningar. Efter att i flera arbeten ha eggat de franska arbetarna till skärpning av klasskampen närmade sig Sorel före världskriget den franska nationalismen och han kan därför på visst sätt påstås ha föregripit Mussolinis utveckling. Megaro förnekar att Sorel övat inflytande på Mussolini. På denna punkt verkar hans framställning icke övertygande. Det är ostridigt att Mussolini beundrade och ofta citerade Sorel under dennes syndikalistiska period. Då Sorel år 1910 visade tecken på uppskattning av nationalismen, blev han emellertid hårt kritiserad av Mussolini. Härur är Megaro benägen att draga slutsatsen, att Mussolini icke rönt påverkan av Sorel. Det synes likväl uppenbart att Sorels kritik av liberalism, demokrati och reformistisk socialism, liksom hans våldsteorier och anti-intellektualism kunnat influera på

Mussolini helt oberoende av om denne under ett visst skede anklagat Sorel för förräderi mot socialismens sak. Då Mussolini gång efter annan betecknat Sorel som sin läromästare är det ingen anledning att jäva hans påstående. Däremot kan man utan tvekan instämma i Megaros åsikt att Mussolinis handlande överhuvud icke bestämts av genomtänkta åskådningar; ideologierna ha varit etapper på vägen mot makten. Den ej blott bland italienska professorer framträdande respekten för Mussolini som politisk tänkare borde icke kunna bevaras efter läsning av fascistchefens egna skrifter.

December 10, 1938

MAN AND NATION

THE NON-VOTER

ON November 26th a *Daily Herald* editorial was entitled "A Myth Destroyed." Rightly, it points out that the recent bye-elections have demonstrated the fallacy in repeated statements that the nation is united in support of Mr. Chamberlain's policy. Wrongly, the *Herald's* editorial plays with figures to prove its own point of view. It says that in Lewisham the "turnover" (a misleading phrase) was 6,722 votes, in Bridgwater 6,661. It concludes: "The West Lewisham result is magnificent." But is it?

In Lewisham the opposition candidate got two thousand votes more than in 1935. In Bridgwater the opposition candidate got six thousand more. The Lewisham poll was 58 per cent., 6 per cent. less than in 1935. The Bridgwater poll was 84 per cent., a record for the area and remarkable for any bye-election in a huge agricultural constituency. When

the Lewisham result was announced, the Labour candidate, Mr. A. M. Skeffington, said:

I lost because of the overwhelming Conservative character of the division . . . Too few people took the trouble to investigate the reasons why we were brought to the brink of war.

Mr. Skeffington, a University teacher, blamed the people. Vernon Bartlett, a populariser, took the trouble to explain so that all could understand, and when the Bridgwater result was announced he said:

You can have no better proof that the nation as a whole realises the dangers of the Government's foreign policy. I quite deliberately accepted the offer to fight in an agricultural constituency where I was told the chances were practically nil . . . Even in the tiniest hamlets the people listened to my speeches on foreign affairs with intense interest.

The difference between Bridgwater and Lewisham was more than the 61 votes difference in "turnover"; it was also 26 per cent. in electoral interest. At Bridgwater there was an unprecedented electoral enthusiasm; at Lewisham a profound apathy. Can a gain of two thousand votes by Labour, on a 58 per cent. poll, be regarded in any sense as a "magnificent" result? Is it wise for democrats to praise the result of an election where nearly half the electorate cannot be bothered to use their vote, at a time when democracy itself is said to be in jeopardy?